

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарно-педагогічний

Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Дека́н факультету

Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 вересня 2024 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна

Методика викладання теорії та практики соціальної роботи і соціальної педагогіки в ЗВО

Освітньо-професійна програма **Соціальна робота. Соціальна педагогіка**

Рівень вищої освіти **другий (магістерський)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Рідкодубська Ганна Анатоліївна
Профайл викладача	https://srsp.khmnu.edu.ua/ridkodubska-ganna/
Е-маїл викладача(ів)	ridkodubdkaan@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	+380679485889
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=4018
Консультації	Очні: вівторок – 14.35-16.00, кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю		
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС			залік	іспит	
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття							
О	Д	1	1	4	120	51	34		17							+
О	З	1	1	5	150	16	8		8		69					+

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліну розроблено з метою формування теоретичних основ практики надання допомоги клієнтам та практичному обґрунтуванні методології взаємодії клієнта із спеціалістом, ознайомлення із категоріальним апаратом, основними фазами взаємодії, основами та перспективами подальшого розвитку соціальної роботи обумовлює формування професійного рівня готовності до роботи з клієнтами. Вивчення дисципліни – перший крок до становлення професіоналом - соціальним працівником, а, отже, є фундаментом у процесі опанування професією

Пререквізити: вступ до фаху; соціальна педагогіка; практикум з соціальної роботи;

Кореквізити: соціальна терапія проблем індивіда та групи; теорія і практика тренінгової роботи

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування професійних якостей майбутнього фахівця, здатного вирішувати професійні завдання в умовах професійно орієнтованих закладів соціального захисту.

Завдання дисципліни. Формування спеціальних компетентностей щодо вміння самостійно оволодівати теоретичними сучасно орієнтованими знаннями; застосування знань у практичних ситуаціях; уміння бути критичним і самокритичним; вміння здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері соціального захисту опіки та піклування, застосовуючи різні соціально-педагогічні та психолого-педагогічні технології, методи та засоби й прийоми прийоми.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має мати власні обґрунтовані судження на основі ознайомлення з соціальною проблемою; характеризувати шляхи подолання визначеної проблеми, обирати ефективні методи їх вирішення; оперативно приймати ефективні рішення у складних життєвих ситуаціях; якісно володіти дослідницькими та професійними навичками у ході вирішення професійно орієнтованих завдань; володіти методами, принципами соціальної роботи з клієнтом чи групою клієнтів; володіти навичками самостійного визначення потреби у соціальній допомозі; вміння приймати практичні рішення щодо покращення соціального добробуту; володіння методами менеджменту для організації власної професійної діяльності; визначати процес встановлення та підтримки взаємин з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, вміння надавати їм психологічну підтримку; володіти вміннями налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.

Тематичний план дисципліни і календар його виконання.

Таблиця 3 – Тематичний план дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні	Умови адаптації вищої освіти України до вимог Болонського процесу	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до ТК1.	5	[1, с. 11-18; 5, с. 9-44]
2	Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні	Умови адаптації вищої освіти України до вимог Болонського процесу	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання.	5	[1, с. 29-36; 5, с. 46-48]
3	Організації навчання у ЗВО за кредитно-модульною технологією	Викладач вищої школи	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання, підготовка до ТК2.	5	[1, с. 110-112; 2, с. 22-40]
4	Організації навчання у ЗВО за кредитно-модульною технологією	Викладач вищої школи	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання.	5	[1, с. 56-58; 2, с. 41-74; 5, с. 46-49]
5	Методичні основи викладання теорії та практики соціальної роботи. Методика аудиторної роботи	Методика побудови робочих програм навчальних дисциплін	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання, підготовка до виконання самостійної роботи.	5	[1, с. 57-64; 5, с. 75-90]
6	Методичні основи викладання теорії та практики соціальної роботи. Методика аудиторної роботи	Методика побудови робочих програм навчальних дисциплін	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання.	5	[1, с. 77-94; 3, с. 7-51; 5, с. 43-50]
7	Методика контролю та оцінювання знань, умінь та навичок студентів з теорії та практики соціальної роботи	Методика розробки навчальних модулів дисциплін спеціальності "Соціальна робота"	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання, підготовка до виконання самостійної роботи.	5	[2, с. 21-26; 3, с. 8-16]
8	Методика контролю та оцінювання знань, умінь та навичок студентів з теорії та практики соціальної роботи	Методика розробки навчальних модулів дисциплін спеціальності "Соціальна робота"	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка презентації за темами 1-8. Розв'язання кейсів	5	[1, с. 24-32; 2, с. 4-13; 5, с. 57-62]
9	Методика організації курсового і дипломного	Методика читання лекцій	Опрацювання теоретичного матеріалу,	5	[1, с. 42-50; 4, с. 7-19]

1	2	3	4	5	6
	дослідження студентів з соціальної роботи		Виконання домашнього завдання, підготовка до виконання практико орієнтованих кейсів .		
10	Методика організації курсового і дипломного дослідження студентів з соціальної роботи	Методика читання лекцій	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання.	5	[1, с. 34-46; 5, с. 45-62]
11	Методичні основи дистанційного навчання студентів	Методика проведення практичних і семінарських занять	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання, підготовка до виконання самостійної роботи.	5	[1, с. 89-103; 5, с. 21-46]
12	Методичні основи дистанційного навчання студентів	Методика проведення практичних і семінарських занять	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання.	5	[4, с. 38-52; 5, с. 14-34]
13	Методичні основи практичної підготовки студентів з теорії та практики соціальної роботи	Керівництво поза аудиторною роботою студентів	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання, підготовка до виконання практико орієнтованих завдань.	5	[1, с. 14-16; 5, с. 7-19]
14	Методичні основи практичної підготовки студентів з теорії та практики соціальної роботи	Керівництво поза аудиторною роботою студентів	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання.	5	[1, с. 24-29; 4, с. 3-13; 5, с. 7-19]
15	Методичні основи практичної підготовки студентів з теорії та практики соціальної роботи	Керівництво практикою студентів спеціальності “Соціальна робота”	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання, підготовка до виступу з обраної теми.	5	[1, с. 25-31; 4, с. 13-19;]
17	Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю	Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до виконання практичних вправ.	2	[4, с. 25-35; 5, с. 12-20]

Примітка: * Лекції проводяться щотижня – дві години, практичні заняття – по дві години через тиждень; ТК – тестовий контроль.

Політика дисципліни.

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітньої програми та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, практичні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвідувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/006.pdf>). Виконуючи самостійну роботу з дисципліни, студент має дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати завдання за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт. Для практичних занять встановлюється обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати студент впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни. Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється усним опитуванням і тестуванням. Виконання самостійної роботи завершується підготовкою презентації і педагогічного кросворду у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна робота студента		Семестровий контроль (іспит)
Обговорення теоретичного матеріалу (УО)	Тестовий контроль (ТК)	Самостійна робота	Вирішення практико орієнтованих завдань	Підсумковий контрольний захід
0,2	0,2	0,1	0,1	0,4

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна робота студента		Семестровий контроль (іспит)
Обговорення теоретичного матеріалу (УО)	Тестовий контроль (ТК)	Самостійна робота	Вирішення практико орієнтованих завдань	Підсумковий контрольний захід
0,1	0,2	0,1	0,1	0,5

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 5.

Тестування проводиться періодично і на нього відводиться 10 хвилин (для закритої форми тестів – по дві хвилини на кожне завдання). На наступному занятті оголошуються результати тестування.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС:

Оцінка ЄКТС	Бали	Вітчизняна оцінка	
A	4,75 – 5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь і навичок.
B	4,25 – 4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75 – 4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьма суттєвими помилками.
D	3,25 – 3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3,00 – 3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання.
FX	2,00 – 2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни.
F	0,00 – 1,99	2	Незадовільно – необхідна серйозна робота і повторне вивчення дисципліни.

Питання з навчальної дисципліни «Методика викладання теорії та практики соціальної роботи і соціальної педагогіки в ЗВО»:

- Європейська освітня інтеграція. Пріоритетні напрями державної політики в Україні. Заходи реформування системи освіти в Україні.
- Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти.
- Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу.
- Особливості підготовки соціальних працівників у країнах Європи, Азії та Америки.
- Психологічні основи педагогічного процесу.
- Дидактичні основи педагогічного процесу.
- Структура педагогічної системи у ЗВО.
- Поняття “педагогічна теорія”, “концепція”, “метод”, “методика”, “педагогічна технологія”, “педагогічний прийом”.
- Структура вищої освіти в Україні. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні підготовки фахівців. Система вищих навчальних закладів.

10. Вимоги до викладача вищої школи. Професійно-кваліфікаційна модель педагога-викладача ВНЗ.
11. Організація праці викладача ВНЗ. Індивідуальний навчальний план роботи викладача.
12. Процес гуманізації освіти у вищій школі.
13. Поняття про навчально-методичний комплекс спеціальності. Зміст освіти. Освітньо-професійна програма підготовки фахівців. Освітньо-кваліфікаційна характеристика. Структурно-логічна схема підготовки фахівців. Державний стандарт освіти.
14. Навчальний план. Навчальний графік.
15. Розроблення навчальних програм і узгодження їх з типовими.
16. Тематичний план.
17. Концепція модульного навчання. Принципи модульного навчання.
18. Методика побудови модульних програм з навчальних дисциплін. Визначення структури модульної програми та окремих модулів. Формування змісту модулів. Подання цілей навчання. Формування змісту навчання.
19. Управління навчальною діяльністю і методичне забезпечення цього процесу. Забезпечення зворотного зв'язку в модульному навчанні.
20. Створення умов для організації модульного навчання.
21. Характеристика методів модульного навчання.
22. Організація аудиторної роботи зі студентами.
23. Методика читання лекцій. Види лекцій. Етапи підготовки до лекційного виступу. Загальні рекомендації до лектора. Карта оцінювання лекції.
24. Методика проведення практичних і семінарських занять. План-конспект практичного (семінарського) заняття. Модель семінарського заняття в активній формі. Порядок підготовки і проведення САФ. План проведення САФ. Функції і роль студентів при проведенні САФ.
25. Функції та значення контролю й оцінювання знань, умінь і навичок студентів. Види контролю.
26. Організація складання іспитів і заліків.
27. Уніфікована шкала оцінювання за системою ECTS та національною чотирибальною системою.
28. Загальні критерії оцінювання знань студентів на іспиті.
29. Методика рейтингового оцінювання. Модульний контроль. Семестровий контроль.
30. Методичні основи організації ТКЗ. Функції ТКЗ. Види тестів. Вимоги до організації ТКЗ. Тестовий контроль залишкових знань.
31. Організація проведення державних кваліфікаційних іспитів.
32. Робота студента над дипломним дослідженням. Його мета та завдання. Характеристика основних складових частин дипломної роботи. Відгук на дипломну роботу. Рецензування дипломних робіт. Підготовка доповіді на захист дипломної роботи.
33. Курсова робота з теорії та практики соціальної роботи. Мета і завдання курсової роботи. Загальні вимоги до написання курсової роботи. Методика захисту курсових робіт.
34. Особливості написання і захисту магістерської роботи.
35. Методика організації практики із соціальної роботи. Види практик, їх особливості. Методика організації установчої конференції студентів та звітної конференції за результатами практики. Вимоги до проходження практики у базовому закладі. Вимоги до оформлення звітної документації. Керівництво практикою.
36. Стажування студентів магістратури. Мета й завдання стажування магістрів. Організація проходження стажування. Керівництво стажуванням.
37. Організація самостійної роботи студентів з навчальних дисциплін. Завдання самостійної роботи студентів у ВНЗ. Види та рівні самостійності. Форми самостійної роботи студентів. Рекомендації щодо організації ефективної самостійної роботи. Особливості організації самостійної роботи студентів у системі модульного навчання.
38. Індивідуальна робота студентів. Завдання ІРС. Принцип індивідуальності. Форми індивідуальної роботи студентів й методика їх організації. Індивідуалізація процесу навчання за модульною технологією.
39. Поняття про дистанційну систему освіти. Характерні риси дистанційної освіти. Технології дистанційного навчання.
40. Функціональні особливості праці викладачів при організації дистанційного навчання. Порівняльна характеристика традиційного й дистанційного навчання.

Рекомендована література

Основна:

1. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2023 224 с.
2. Методика викладання теорії та практики соціальної роботи у вищих навчальних закладах: методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни студентами спеціальності «Соціальна робота». Хмельницький: ХНУ, 2022. 25 с.
3. Лякішева А. В. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ВНЗ : навч.-метод. посіб. / А. В. Лякішева, Л. К. Грицюк. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2023. 504 с.
4. Семигіна Т. Дослідники як агенти змін (використання дослідження в дії у соціальній роботі) 2022 <https://bit.ly/3zpCZgr>
5. Семигіна Т. Використання обґрунтованої теорії у дослідженнях із соціальної роботи. 2022 <https://bit.ly/32I3tgW>

Додаткова:

6. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
7. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.

8. Zoska, Y., Stadnyk, A., & Evseeva, K. (2021). Методика викладання соціологічних дисциплін для студентів спеціальності «231-Соціальна робота». *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, (1(48), 157–161. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.157-161>